

International Migration Outlook: SOPEMI – 2006 Edition

Summary in Slovak

Výhľad medzinárodnej migrácie: SOPEMI – Vydanie 2006

Zhrnutie v slovenčine

Editoriál

Riadenie migrácie – krehká snaha o navodenie rovnováhy

Vzhľadom na rastúci trend migrácie a vznik nedostatku pracovných síl, problém migrácie naberá na dôležitosť rámci agend členských krajín OECD...

Medzinárodná migrácia sa za posledných desať rokov stala dôležitou súčasťou politických agend v členských krajinách OECD. Stalo sa tak z viacerých dôvodov. Po prvé, počet imigrantov sa v 90. rokoch 20. storočia prudko zvyšoval a v súčasnosti sa opäť zvyšuje, pričom sa využívajú nezvyčajné, resp. nekonvenčné spôsoby (žiadanie o azyl, predĺžovanie turistického pobytu). Do krajín OECD vstúpia v súčasnosti každý rok približne tri milióny dlhodobých imigrantov. Počet dočasných pohybov je ešte vyšší, najmä ak zarátame aj medzinárodných študentov (pozri kapitolu 1). Nepovolené pohyby sa do týchto čísiel samozrejme nezarátavajú. Po druhé, kvôli starnúcemu obyvateľstvu a upadajúcemu záujmu o určité povolania v krajinách OECD (vedy, stavebníctvo), sa v blízkej budúcnosti očakáva potreba imigrácie pracovníkov.

To bude možné iba v prípade, že sa bývalí a aktuálni imigranti, ktorých počet naďalej rastie, budú v hostiteľskej krajine integrovať bez akýchkoľvek problémov. Pôsobenie imigrantov na pracovnom trhu však pre bývalých, ale aj aktuálnych imigrantov prichádzajúcich do mnohých krajín, vrátane ich potomkov, nie je natoľko priaznivé, ako tomu bolo v minulosti.

... riadenie migrácie sa však stalo náročnou snahou o navodenie rovnováhy

Vlády preto čelia chúlостivej úlohe navodiť rovnováhu medzi mierou otvorenosti voči medzinárodnej migrácii, v snahe prilákať zručnosti potrebné na uspokojenie domácich potrieb, tvrdým postojom pri riadení prílivu migrantov s cieľom prejavíť verejnosti a potenciálnym migrantom nevôľu tolerovať nepovolený pohyb a implementáciou efektívnych nástrojov na zabezpečenie integrácie imigrantov.

Navodiť správnu rovnováhu je veľmi náročné. Vyžaduje si to stanoviť správny pomer vybratých a nevybratých migrantov, dočasných a trvalých migrantov, vysoko kvalifikovaných a nekvalifikovaných migrantov a vo všeobecnosti treba stanoviť správny pomer otvorenosti a kontroly.

Výber migrantov nie je jednoduchý, a nie všetci migranti môžu byť vybratí

Po prvé, výber migrantov nie je vždy bez komplikácií. Vo všetkých krajinách existuje významný pohyb imigrantov, nad ktorými majú vlády iba obmedzenú kontrolu. Je to zapríčinené najmä uznávaním ľudských práv (právo obyvateľov žiť so svojimi rodinami alebo právo na sobáš, či adopciu) alebo podpísanými medzinárodnými dohodami (ako napríklad Ženevská konvencia o utečencoch, resp. zmluvy o voľnom pohybe). Takéto „záväzné“ pohyby (pozri kapitolu 2) sa už v hostiteľských krajinách stali zdrojom pracovnej sily, no nie vždy v potrebných povolaniach. Splnenie ostatného cieľa znamená zvyšovanie celkových kvót, čím je možné prilákať tých správnych ľudí so správnou kvalifikáciou.

V niektorých krajinách je takýto výber vykonávaný na základe jazykových zručností, pracovných skúseností, vzdelania a veku...

Ako by mali byť imigranti vyberaní a v akom počte? Mali by byť imigranti vyberaní na základe ich charakteristík, pričom by im boli pridelované body za jazykové zručnosti, pracovné skúsenosti, vzdelanie, vek a v konečnom dôsledku by boli vybratí iba tí, ktorí dosiahnu minimálny počet bodov? Takýto model funguje v Austrálii, Kanade a na Novom Zélande, pričom migračné režimy týchto krajín sú často dávané za príklad, ktorý by krajiny OECD mali nasledovať. V týchto krajinách spadá do prúdu kvalifikovaných migrantov až 60 a viac percent imigrantov (vrátane rodinných príslušníkov).

... zatiaľčo v iných vykonávajú výber zamestnanci, takže pracovníci majú po príchode prácu

V praxi, ak nerátame osoby pohybujúce sa na základe režimov voľného pohybu, ako napríklad v Európskej únii, legálni imigranti – pracovníci sú vyberaní v každej krajine. Rozdiel je iba v tom, že v Austrálii, Kanade a na Novom Zélande sú vyberaní zamestnávateľmi, a nie štátnymi úradmi. Vlády však niekedy stanovujú kritériá miezd, povolání alebo vzdelania, ktoré limitujú možnosti. Keď sú imigranti vyberaní zamestnávateľmi, ihneď po príchode do novej krajiny majú prácu a nemusia si ju hľadať sami. V minulosti v Austrálii a Kanade fungovalo uvádzanie vybratých imigrantov na pracovné trhy bez toho, aby predtým získali zamestnanie. V súčasnosti sa však objavujú obmedzenia takéhoto prístupu, nakoľko zamestnávatelia pripisujú stále menšiu dôležitosť pracovným skúsenostiam a kvalifikácii v zahraničí. Preto už aj tieto krajiny začínajú dávať kredit potenciálnym imigrantom za pracovné ponuky a vyberať osoby s dočasným pobytom nachádzajúcich sa už v danej krajine.

Rozhodovanie o počte vpustených ľudí nie je zreteľné...

Ďalšou výzvou je vpúšťanie správneho počtu imigrantov: ak vpustíte príliš veľa, niektorí budú mať problém nájsť si prácu; ak vpustíte príliš málo, podmienky na pracovnom trhu sa stanú prítvrdými. Niektoré krajiny sa s týmto problémom vysporadúvajú stanovením množstevných plánov resp. limitov (pozri kapitolu 2). Spôsob, akým sú tieto plány stanovené, nie je vždy jasný. Sčasti sa zdá, že odzrkadľujú demografické ciele a sčasti, že odzrkadľujú skúsenosti z minulosti a politické rozhodnutia o tom, čo sú pracovný trh a verejná mienka schopní akceptovať.

... a niektoré krajiny to riešia stanovením vopred určených plánov resp. limitov, ktorých sa potom držia

Plány a limity majú tú výhodu, že ukazujú verejnosti, že pohyby sú pod kontrolou. Musia však byť veľmi obozretne nastavené tak, aby spĺňali požiadavky domácej pracovnej sily, čo nie je vždy jednoduchá úloha. Jedným z rizík je možnosť nedostatočných príležitostí, ak počet oprávnených uchádzačov prevyšuje počet dostupných miest. Nedostatok príležitostí môže byť zdrojom frustrácie, robí migračný systém menej flexibilným a privádza inak oprávnených kandidátov k nepovolenému vstupu či pobytu.

Dočasná migrácia je jeden spôsob riešenia niektorých potrieb pracovnej sily...

Niektoré požiadavky pracovnej sily môžu byť splnené pomocou dočasných pohybov. V tomto smere existujú aj úspešné skúsenosti z minulosti. Tieto potreby môžu byť splnené a dočasná migrácia môže byť riadená v tom prípade, ak vykonávaná práca je taktiež dočasná, ak sú do procesu výberu pracovníka zapojené všetky zainteresované osoby vrátane zamestnávateľa a ak existuje možnosť, že pracovníci a zamestnávateľa budú mať možnosť ďalšej spolupráce aj v nasledujúcich rokoch.

... no nie tých, ktoré sú pravidelné a trvalé

Väčšina krajín by uprednostňovala využívať dočasnú migráciu pre hľadanie nekvalifikovaných pracovníkov, nakoľko je tento postup ľahšie vysvetliteľný verejnosti. Títo pracovníci sa väčšinou ťažšie prispôbujú meniacej sa ekonomike a ich integrácie trvá dlhšie. Je však nepravdepodobné, že by bolo možné trvalé a pravidelné potreby pracovnej sily uspokojiť rotáciou dočasných pracovníkov. Zamestnávateľa si radi ponechávajú spoľahlivých pracovníkov a neradi donekonečna zaučujú nových začiatočníkov. Preto musí byť časť z migrácie nekvalifikovaných pracovníkov trvalá.

Ak je počet pracovných povolení nízky i napriek vysokému dopytu, zvyšuje sa riziko nepovolených pohybov

Ak je počet povolení na vstup pre nekvalifikovaných pracovníkov nízky a neexistuje žiadny iný zdroj pracovnej sily, ktorý by dopyt po takýchto pracovníkoch uspokojil, existuje vysoké riziko nepovolených pohybov. Deje sa tak najmä v prípade slabej kontroly nepovolenej migrácie a práce. V niektorých krajinách presahuje odhadovaný podiel nepovolených imigrantov na celkovom počte obyvateľov úroveň 3 %. Nelegálna zamestnanosť však nie je nezvratiteľná. Skúsenosti s regulačnými programami dokazujú,

že zamestnávateľia, ktorí musia potenciálnym kandidátom často poskytnúť preukázané pracovné ponuky, nie vždy uprednostňujú nelegálnych pracovníkov. Ich potreby môžu byť naplnené ak existuje vhodný program pracovných povolení, zaručujúci, že sú povolenia vydávané dostatočne rýchlo a v dostatočnom množstve.

Migrácia vysokokvalifikovaných osôb môže pre vysielajúce krajiny z rozvojového sveta predstavovať citeľnú stratu

Všetky krajiny majú vysokokvalifikovaných imigrantov. Nakoľko vďaka všetkým krajinám OECD sa stali prijímajúcimi krajinami, boj o prilákanie a udržanie si najmä vysokokvalifikovaných pracovníkov sa bude stupňovať. Jazyk sa stane značným problémom najmä pre tie krajiny, ktorých jazykom sa nehovorí mimo ich hraníc. Vysokokvalifikovaní migranti sa už taktiež stretli s problémami na pracovných trhoch v krajinách OECD a často pracujú v zamestnaniach, na ktoré sú až príliš kvalifikovaní. V súčasnosti sa stupňuje trend zamestnávania končiacich študentov, čo môže pre zdrojové krajiny, najmä pre tie menšie, znamenať citeľné straty, i keď sú vyvažované nadpriemerným ohodnotením (pozri kapitolu 3). Krajiny OECD si musia zväziť výhody takéhoto zamestnávania (rýchla integrácia), najmä s ohľadom na dopady „odlivu mozgov“, ktorý môžu spôsobiť.

Verejná politika a diskusia o medzinárodnej migrácii musia byť nestranné...

Ťažkosti s integráciou imigrantov viedli v niektorých krajinách k obmedzeniam vstupu a pobytu a v niektorých prípadoch k rozpoltenej verejnej diskusii o migrácii. Obmedzenia a diskusia, najmä ak sú nevyvážené, môžu mať nepriaznivý dopad na pokusy o prilákanie tých migrantov, ktorých krajina potrebuje, a tiež na integráciu aktuálnych imigrantov a ich potomkov. Potenciálni imigranti si na jednej strane môžu vybrať z mnohých prijímajúcich krajín, zatiaľčo pracovný trh a výsledky vzdelávania môžu trpieť v prostredí, v ktorom sa imigranti necítia byť vítaní.

... a krajiny, ktoré uspejú v snahe o nastolenie rovnováhy, budú napredovať

Suma sumárum, prijímacie krajiny, ktoré preukážu spravodlivé riadenie migračných pohybov, ktoré je prívetivé, no zároveň pevné a v súlade s potrebami krajiny, sa dostanú do priaznivejšej pozície a budú plne využívať výhody medzinárodnej migrácie vo svoj prospech.

© OECD 2006

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rožmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD
www.oecd.org/bookshop/

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD
Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights/

